

Mroczkowski, Ireneusz

Dwudziesty dziewiąty tom "Studiów Płockich"

Studia Płockie 29, 11-14

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DWUDZIESTY DZIEWIĄTY TOM „STUDIÓW PŁOCKICH”

Na początku nowego tysiąclecia, po głębokich przeżyciach Roku Jubileuszowego, pytamy o nowe energie dla chrześcijańskiego życia. Źródłem ich dla nas jest Osoba Jezusa Chrystusa. Program naszego działania – jak pisze Jan Paweł II – już istnieje: *ten sam co zawsze, zawarty w Ewangelii i w żywej Tradycji. Jest on skupiony w istocie rzeczy wokół samego Chrystusa, którego mamy poznawać, kochać i naśladować, aby żyć w Nim życiem trynitarnym i z Nim przemieniać historię, aż osiągnie swą pełnię w niebiańskim Jeruzalem. Program ten nie zmienia się mimo upływu czasu i ewolucji kultur, chociaż bierze pod uwagę epokę i kulturę, aby możliwy był prawdziwy dialog i rzeczywiste porozumienie (Nuovo Millennio ineunte, nr 29).*

Każda diecezja, wspólnota seminaryjna i parafialna musi zmierzyć się z takim programem i swoim wysiłkiem taki program stworzyć. Jakby w odpowiedzi na słowa Jana Pawła II w pierwszym artykule bieżącego tomu „Studiów Płockich” znajdujemy zdanie: *Przesłanie chrześcijańskie musi być zawsze związane treściowo z nauką o Bogu, inaczej nie będzie chrześcijańskie, ale musi być ono włączone w epokę, w której jest głoszone (...).* Ks. Czesław Rychlicki rozwija tę myśl w odniesieniu do chrześcijańskiej eschatologii, dla której powinniśmy znaleźć czas właśnie na początku nowego wieku i tysiąclecia (*Chrześcijańskie przesłanie eschatologiczne*).

Czynimy to jako cząstka Kościoła powszechnego, która czuje się w komunii – także dzięki posłudze Jana Pawła II – z całym Kościołem. Świadomość znaczenia posługi Papieża na rzecz komunii oraz dumę z możliwości tworzenia Kościoła partykularnego pomagają zrozumieć dwa artykuły: ks. Waldemara Turka (*Prymat biskupa Rzymu w okresie patrystycznym*) oraz ks. Wojciecha Góralskiego (*Struktura diecezji jako Kościoła partykularnego*). Ks. Turek przedstawia rozwój idei prymatu od czasów Klemensa Rzymskiego do Leona Wielkiego. Opiera się na świadectwach chrześcijańskiej literatury antycznej: *Prima Clementis*, *List do Rzymian* Ignacego Antiocheńskiego, *Przeciw herezjom* Ireneusza, *Tomus ad Flavianum* Leona Wielkiego.

Ks. W. Góralski przypomina natomiast przyczyny dowartościowania, szczególnie od XIX w., Kościoła partykularnego. Znalazło to uwieńczenie w nauce Soboru Watykańskiego II, a dzisiaj zobowiązuje nas do wykorzystania wszystkich energii naszego Kościoła. Tylko w ten sposób nie zawieziemy nadziei, jakie pokłada w Kościołach partykularnych Jan Paweł II (Por. *Novo Millennio ineunte*, nr 29).

Będzie to tym bardziej możliwe im wrażliwsza będzie samoświadomość biskupów, kapłanów i diakonów oraz ich zdolność do współpracy ze świeckimi. W tej wciąż dyskutowanej i ciągle dyskusyjnej sprawie oraz w perspektywie zgody Konferencji Episkopatu Polski na ustanowienie diakonów stałych w naszym Kościele, drukujemy artykuł ks. Dariusza Piskorskiego: *W poszukiwaniu metody poprawnego wyjaśniania natury posługi święceń*. Autor nie tylko przypomina posoborowe dyskusje na temat kapłaństwa, ale także proponuje harmonijne połączenie aspektu funkcjonalnego z ontologicznym w pojmowaniu kapłaństwa.

Szczególną formą posługi kapłańskiej jest liturgia. Na jej praktyczną stronę zwraca uwagę ks. Daniel Brzeziński w artykule: *Ukształtowanie i wyposażenie wnętrza kościoła w odnowionym rycie rzymskim*. Polecamy ten artykuł wszystkim kapłanom i świeckim. Nie można bowiem nie zgodzić się z Autorem, gdy pisze, że *nadszedł już czas, aby przestać zastępować ambonę jakimś pulpitem, a samego miejsca proklamacji słowa Bożego nie nazywać «ambonką»*.

Niezmiernie ważną potrzebą, podkreślaną zresztą w *Tertio Millennio ineunte*, jest budowanie komunii w delikatnej dziedzinie dialogu ekumenicznego i międzyreligijnego. Łamy „Studiów Płockich” zawsze były otwarte na tę problematykę. W bieżącym tomie zamieszczamy trzy artykuły na ten temat. Najpierw ks. Ireneusz Mroczkowski zwraca uwagę na *Moralne aspekty dialogu ekumenicznego*. Koncentruje uwagę na dialogu z braćmi i siostrami ze Wspólnoty Anglikańskiej i ze Wspólnot kościelnych wyrosłych z Reformacji. Więcej miejsca poświęca teologii Kościoła anglikańskiego, mniej znanej w Polsce.

Niezmiernie ciekawy, także z duszpasterskiego punktu widzenia, jest artykuł ks. Romualda Jaworskiego (*Zmiany postaw religijnych*). Poświęcony jest przechodzeniu niektórych katolików na buddyzm. Każdego z nas zainteresuje odpowiedź na pytanie: jakie są przyczyny tego, że ludzie, którzy wyrosli w kulturze chrześcijańskiej, odcinają się od swoich korzeni, szukają ojczyzny religijnej w buddyzmie? Autor szuka odpowiedzi na te pytania metodą tzw. „życiorysu religijnego”. Choć nie pozwala ona na daleko idące uogólnienia, to jednak przynosi wiele ciekawego materiału faktograficznego.

Z tą samą uwagą czytelnicy przeczytają – jak wierzymy – ciekawy artykuł ks. Henryka Seweryniaka: *Islam w perspektywie współczesności*. W Polsce islam znamy przede wszystkim z wiadomości radiowych i telewizyjnych. Jednak w miastach Francji, Niemiec i Włoch coraz częściej widać nowe meczety. W Londynie do meczetów i domów modlitwy muzułmańskiej w piątek chodzi więcej ludzi niż do kościołów chrześcijańskich w niedzielę. Pogłębienie wiedzy na temat islamu wydaje się konieczne.

Ostatnią część studiów z *teologii* poświęcamy problematyce duchowości. Jesteśmy nie tylko przekonani, że chrześcijanie współcześni odczuwają głód prawdziwych tekstów na temat życia duchowego, ale też przeświadczeni, że skarby duchowości chrześcijańskiej przeszłości wcale się nie zestarzały. Dlatego wdzięczni jesteśmy ks. Leszkowi Misiarczykowi za przedstawienie „złych myśli” dręczących duszę człowieka oraz trzech sposobów walki ze zmysłowością w myśli Ewagriusza

z Pontu (*Myśli zmysłowej części duszy i sposoby walki z nimi według Ewagriusza z Pontu*). Nie mniej skorzystają czytelnicy z artykułu ks. Sławomira Zalewskiego o kontemplacji (*Kontemplacja jako oczyszczenie człowieka w rozwoju duchowym*). Autor nie ogranicza się do przedstawienia funkcji oczyszczającej kontemplacji, ale omawia także jej naturę.

Poza teologią pielęgnowujemy w „Studiach Płockich” dział filozoficzny. Tym razem poświęcamy go sekularyzacji i filozofii wolności. Ten pierwszy problem szeroko omawia ks. Janusz Mariański (*Sekularyzacja jako fakt społeczny*). Poprzez gruntowną analizę teorii sekularyzacji Autor pokazuje wiele jej płaszczyzn. Lektura artykułu może pomóc w refleksji nad obecnymi przemianami w Polsce, gdzie optymiści spierają się z pesymistami. Pierwsi uważają, że jesteśmy uodpornieni na sekularyzację, drudzy wieszczą jej totalne zwycięstwo. W tym kontekście cenna jest krytyka teorii sekularyzacji, którą przedstawia nam ks. Mariański. Poglębieniu ocen współczesnego stanu polskiej samoświadomości pomogą dwa dalsze artykuły tej części: ks. Andrzeja Kobylińskiego (*Etyka dekalogu a polscy zwolennicy «programu oświeceniowego»*) oraz ks. Bogdana Czupryna (*Kultura chrześcijańska i rozwój wolności człowieka*).

W części historycznej „Studiów Płockich” prezentujemy najpierw artykuł ks. Michała Grzybowskiego o parafii św. Katarzyny w Dobrzyniu nad Drwęcą (*Z dziejów parafii św. Katarzyny w Dobrzyniu nad Drwęcą*). W 1999 r. parafia ta świętowała 90-tą rocznicę powstania. Czytając opis dziejów parafii, widzimy niezwykłą rolę kapłanów, ale także otwartość i zaangażowanie świeckich w budowaniu wspólnoty parafialnej. Jeszcze raz okazuje się, że ta mała ojczyzna duchowa może stawać się ojczyzną społeczną, ojczyzną ludzi sobie naprawdę bliskich w Chrystusie.

Zwracamy też uwagę na artykuł ks. Waldemara Graczyka o kulcie św. Wojciecha (*Patrocinia św. Wojciecha – biskupa i męczennika w diecezji płockiej, chełmińskiej, sambijskiej, pomezkańskiej i warmińskiej w granicach do XIX w.*). Męczeńska śmierć św. Wojciecha (997) zapoczątkowała szybkie rozprzestrzenianie się kultu, a grób Męczennika stał się pomostem łączącym Polskę z chrześcijańskim Zachodem. Autor artykułu dokumentuje rozszerzanie się kultu św. Wojciecha w diecezji płockiej, chełmińskiej, sambijskiej, pomezkańskiej i warmińskiej w ich granicach do XIX w. W części historycznej zamieszczamy ponadto artykuł ks. Dariusza Majewskiego (*Podróż papieża Wigiliusza do Konstantynopola w latach 545–547*) oraz ks. Jacka Grzybowskiego (*Szkola Pałacowa Karola Wielkiego – intelektualna wiosna średniowiecznej filozofii*).

W ostatniej części „Studiów Płockich” – Omówienia i recenzje – koncentrujemy uwagę na płockim podwórku. Z Płockiem związany był Nikolaus Brücher, luksemburski malarz-artysta, przyjaciel Władysława Drapiewskiego i jego współpracownik w pracach nad polichromią katedry płockiej. Jego życie opisał ks. prof. Jean Malget (*Człowiek ciszy. Płock 2000 ss. 493*). Tę pracę recenzuje dla nas ks. prof. W. Góralski. Z kolei ks. L. Misiarczyk recenzuje dwie prace naszych płockich autorów: Ks. H. Seweryniaka (*Tajemnica Jezusa. Biblioteka «Więzi»*). Warszawa

2001 ss. 382) oraz ks. W. Turka (*Grzech przeciw Duchowi Świętemu w tradycji patrystycznej. Kraków 2000*). Wszystkie prace dyplomowe i magisterskie naszych księży, święconych w latach 1983-2000 zebrał ks. M. Grzybowski. Tą publikacją nie tylko nawiązujemy do prezentowanych w latach osiemdziesiątych prac naszych poprzedników, ale wypełniamy podstawowy obowiązek dokumentowania wszelkiego wysiłku naukowego w naszym środowisku.

Polecamy uwadze naszych czytelników także ciekawe rozważania – impresje na temat miłosierdzia Bożego, które snuje z okazji Jubileuszu ks. Mieczysław Ochtyra, rektor Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Płocku. Jesteśmy wdzięczni Bogu za Boże Miłosierdzie, pamiętamy o ludziach, których wrażliwość otworzyła się na dzieło Boga i chcemy zrobić wszystko, aby kult miłosierdzia Bożego się rozwijał i pogłębiał. Dlatego łamy „Studiów Płockich” zawsze będą otwarte na wszelkie publikacje na ten temat.

Miłosierdzie Boże działa przez ludzi. Od 45 lat znakiem służby, pokory, poświęcenia i benedyktyńskiej pracowitości jest w naszym seminaryjnym środowisku ks. prof. Tadeusz Żebrowski. Jako profesor historii, dyrektor Biblioteki Seminaryjnej oraz dyrektor Archiwum Diecezjalnego wszystkie swoje siły poświęcał nie tylko kolejnym pokoleniom księży, ale także ratowaniu dziedzictwa religijnego, narodowego i kulturalnego na Mazowszu. W bieżącym roku akademickim kończy swoją pracę w Archiwum Diecezjalnym. Jemu poświęcamy niniejszy tom „Studiów Płockich” i zapraszamy na nasze łamy z nowymi artykułami.

Ks. Ireneusz Mroczkowski